

בחינת הבגרות בתקשורת חנ"מ

קיץ 2022 תשפ"ב

מספר שאלון 056283

בחינה מסכמת/בגרות - תקשורת ודמוקרטיה

גם פה מילות השאלה צריכות להיות בלשון זכר רבים

א. משך הבחינה שעה וחצי (לא כולל הארכת זמן).

ב. מבנה הבחינה ומפתח הערכה - בשאלון זה שני פרקים:

• פרק ראשון- קטע אנסיין חזותי

ענה על 4 שאלות מתוך השאלות 1-6

כל שאלה 20 נק', סה"כ לפרק זה 80 נק'.

פרק שני – מושגים

ענה על 4 מושגים מתוך שאלות 7-13

לכל שאלה 5 נק' סה"כ לפרק זה 20 נק'.

ג. הוראות מיוחדות:

יהיו שתי צפיות בקטע החזותי, בתחילת המבחן וכעבור 15 דקות אחרי

שהתלמידים עברו על שאלות החלק הראשון.

המבחן כתוב בלשון זכר אך הוא מיועד לבנות ובנים כאחד.

חומר עזר מותר בשימוש: אין.

בהצלחה !!!

כל מילות ההוראה חייבות להיות בלשון זכר רבים: ענו, הסבירו... בכל הבחינה

חלק א' – שאלות פתוחות

צפו בקטע הבא וענו על השאלות שלאחריו.

https://www.youtube.com/results?search_query=%D7%97%D7%95%D7%9C%D7%9D+%D7%9B%D7%9E%D7%95+%D7%99%D7%95%D7%A1%D7%A3

מילות השיר חולם כמו יוסף/ חנן בן ארי

חנן בן ארי

כל אדם מגורש מגן עדן
כל אחד עובר מבול
לכל אחד יש איזה הבל
שהוא מקנא בו עד מוות
בכל אחת מגדל של מרד ובלבול

כל אדם הולך לו מבית אבא
כל אחד כמעט עוקד את בנו
עמוק בפנים יש סדום קטנה
שהוא רק רוצה למחוק כבר
ויש מלאכים שימלטו אותו

וגם אני חולם כמו יוסף
כן גם אותי זרקו לבור
גלגל חוזר בתוך תחפושת (חוזר, חוזר)
וכמו דוד אני עושה מזה מזמור
עושה מזה מזמור

כל אחת מלכה כמו אסתר
מביסה כמו דבורה כל צבא שרק יבוא

כמו כל אחת גם היא בוכה בסתר
כמו רחל כמו משה על הר נבו
וגם אני חולם כמו יוסף
כן גם אותי זרקו לבור (גלגל חוזר)
גלגל חוזר בתוך תחפושת (חוזר, חוזר)
וכמו דוד אני עושה מזה מזמור
עושה מזה מזמור
אה (אה-אה-אה)
(אה-אה-אה)
(אה-אה-אה)
(אה-אה-אה)
כל אדם נברא בצלם
גחל בוער סודות ורמזים
כל אחד הוא חומר טוב לסרט
תפקיד חדש בתוך סיפור עתיק יומי

חלק א': ענה על 4 מתוך 6 השאלות. לכל שאלה 20 נקודות.

שאלה 1

א. הסבירו מהי תיאוריית "שימושים וסיפוקים".

הסבירו שלושה (3) **מהצרכים** עליהם עונה צפייה בטלוויזיה לפי התאוריה. (10 נק')

תאוריית השימושים וסיפוקים :

תיאוריה שמתמקדת בצרכים ובסיפוקים שבני האדם מפיקים מתכני התקשורת, צרכים קוגניטיביים (הבנה ולמידה), צרכים רגשיים, חברתיים ואסקפיסטיים. **התלמיד אמור להסביר כל אחד מהצרכים.**

ב. הסבירו והדגימו שניים (2) **מהצרכים** עליהם עונה צפייה בקליפ בו צפיתם.

(10 נק').

הקליפ עונה על כמה צרכים:

רגשיים: השיר נותן הרגשה טובה, הרגשה של שמחה.
חברתיים: יש בשיר חיבור לעם ולמדינה. הוא מדבר על התרבות היהודית
ונותן תחושת שייכות.
אסקפיסטים: הצפייה בקליפ נותנת אפשרות לנקות את הראש ולא
לחשוב על הבעיות שיש לי ביום יום.

שאלה 2

א. הסבירו מהו "**וידאו קליפ**".

ציינו והסבירו שני (2) **סוגות** קליפים הקיימים. (10 נק')
וידאו קליפ – שילוב של שפה מילולית, חזותית וצלילית.
שילוב תמונות, פסקול מוזיקלי ומילות שיר. כאשר שלושת ערוצי המבע
אינם פועלים בהכרח במישור אחד ולעיתים אף מייצרים מסרים שהקשר
ביניהם אסוציאטיבי.
תתיזאנר לוידאו קליפ: רומנטי- הוידאו קליפ מספר לנו סיפור. קלאסית-
שילוב של סצנות קולנועיות מוכרות כמו סרטי אימה למשל. שינוי
חברתי- הקליפ נותן ביטוי למאבק חברתי כמו המאבק נגד גזענות.
ניהליסטי – הופעות רוק והופעות חיות בכלל. פוסט מודרני – קו עלילתי
קטוע ולא תמיד עקבי, קשרים אסוציאטיבים בין חלקי הוידאו. מזהה עם
הסגנון הוריאליסטי בקולנוע.

ב. הסבירו לאיזו **סוגה** שייך הקליפ בו צפיתם.

הדגימו ונמקנו תשובתכם על פי הקטע בו צפיתם/מילות השיר. (10 נק')

הקליפ שייך בעיקר לסוגה רומנטית. יש פה סיפור שמספר הזמר. רואים
אותו מצלם את עצמו בסגנון התכנית "מחברים". הוא מראה את כל
האנשים סביבו ומחבר אותם למילים של השיר.

שאלה 3

א. הסבירו מהי **תרבות**.

ציינו והסבירו את שלושת סוגי התרבות הקיימים בחברה (10 נק').
תרבות גבוהה- מערך מוצרים תרבותיים שקיבל לגיטימציה חברתית.

באופן מסורתי התרבות הגבוהה מכילה טקסטים אינטלקטואליים שנחשבים נעלים מבחינה פילוסופית, היסטורית או חינוכית, וכן ציורים ופסלים שנחשבים חדשניים ופורצי דרך, הצגות תיאטרון, קונצרטים וקולנוע עצמאי או זה שמיועד לקהלים "רציניים".

בכל מקרה מדובר **בתכנים שלצורך יצירתם נדרשים הכשרה, כישרון והתמדה יוצאי דופן, ולצורך צריכתם – ידע ומיומנות. תרבות פופולארית-** מערך תכני תרבות שמייצרים אנשי מקצוע על פי מתכונים ונוסחאות קבועים ומוגדרים מראש, וזאת מתוך שיקולי רווח ובמטרה לספר בידור שווה לכל נפש **לקהלי יעד המוניים**, משכילים ושאינם משכילים כאחד. צריכת התרבות **אינה** דורשת הכשרה והבנה. היא קרויה גם **תרבות המונית**, תרבות המדיה או התרבות הצרכנית.

ב. הסבירו שני (2) סוגי תרבות המתקיימים בקליפ בו צפיתם. נמקו תשובתכם (10 נק').

בקליפ מתקיימות למעשה כל סוגי התרבויות. פופולארית- הקליפ פשוט להבנה ופונה לכל האנשים בארץ ובכלל. המילים פשוטות ומובנות ואין צורך בידע קודם כדי להבין אותו. הקליפ הוא מבדר ולא מתוחכם. גבוהה- יש פה שילוב של היסטוריה יהודית דרך סיפורי התנ"ך כך שיש גם פניה לאנשים משכילים. עממית- תרבות של העם. התנ"ך כחלק ניכר מהתרבות והסיפורים שלו שמהם אנחנו שואבים את חגי ישראל ואת התרבות שבאה מהם.

שאלה 4

א. הסבירו מהי "תאוריית ההגמוניה".

בתשובתכם **הסבירו שני (2) ערכים** של התאוריה (10 נק').

לפי תשובתך אני רואה פה רק ערכים הגמוניים זו השאלה על תאוריית ההגמוניה התכוונתי שאני לא רואה. בנוסף, תשובתך אינה ברורה. לא מבינה מתוך ההסבר מהי התיאוריה ולא רואה ערכים.

מדובר בגישה ביקורתית על פיה יש לתרבות תפקיד חשוב בשימור הסדר החברתי. התרבות מסייעת בשימור והנחלה של **ערכים** נחשבים

המכונים "הגמוניים", וכן בהחלה ובאימוץ מתואם של תפיסות עולם מתנגדות שקיימות בחברה באופן שלא יאיים על התפיסות השולטות. יוצאת מן ההנחה כי האידיאולוגיה היא הקובעת את מערכות הכוח והשליטה בחברה.

האליטות על פי גישה זו שולטות לא בגלל הכוח הכלכלי שלהן אלא מפני שהחברה כולה הפנימה את הבסיס הערכי שלפיו מרובדת החברה (ריבוד=חלוקה לשכבות).

ב. הדגימו שני (2) ערכים של תאוריית ההגמוניה אשר מופיעים בקליפ בו צפיתם (10 נק').

שימוש בצילום זה ערך? נראה לי שלא, ולכן אין בתשובה שני ערכים

שימוש במוטיבים דתיים כדי לחזק את התפיסה הדתית במדינה. אם אנחנו ישראלים אז גם אנחנו צריכים לחבוש כיפה כמו הזמר בקליפ ולשיר שירים שמהללים את התנ"ך מבלי לבקר את התכנים בו. שימוש בצילום על ידי הסמארטפון תוך כדי שימת דגש על כך שזו הדרך הנכונה לתעד. הכל מצולם הכל בסמארטפון והכל מתקדם טכנולוגית. זה חלק מהתרבות של האליטה ולא בהכרח מתאים לכולם. המחירים יקרים אבל המסר הוא שכולנו צריכים להיות כמה שיותר מעודכנים ותמיד עם המכשירים העכשוויים ביותר.

שאלה 5

1. א. הסבירו מהי "פוליסמיה" של טקסט.

ומהו **"פיענוח דומיננטי"** ו**"פיענוח אופוזיציוני"** (10 נק').

טקסטים תקשורתיים, בעיקר טלוויזיוניים, שמאפשרים פרשנויות רבות. למשל- בתוכנית "האח הגדול" מאפשרים לצופה להזדהות עם שלל דמויות. הרקע התרבותי הוא אחד הגורמים המרכזיים לשינוי בפרשנות.

ב. הדגימו, לפי המונחים "פיענוח דומיננטי" ו"פיענוח אופוזיציוני"

פרשנויות שונות לקליפ הזה. (10 נק').

פיענוח דומיננטי- קליפ חביב של חנן בן ארי אשר בא לספר לנו איך סיפורי התנ"ך פוגשים אותנו ביום יום. כמה קל להזדהות וכמה כיף להרגיש שייך לעם ולדת היהודית.

פענוח אופוזיציוני- זה קליפ שנועד לגרום לאנשים להתקרב לדת במסווה של שיר כייפי. התכנים הם דתיים והמוזיקה העכשווית נועדה לטשטש את הכוונות האמיתיות של היוצרים.

שאלה 6

א. הסבירו מהי "**אסכולת פרנקפורט**" ושניים (2) מעקרונות האסכולה. (10 נק')

אסכולת פרנקפורט – קבוצת אינטלקטואלים יהודים שברחו מגרמניה והשתקעו בארצות הברית. הם האמינו כי הכסף והכוח נמצאים רק אצל השלטון ובאו לבדוק מדוע הציבור לא קם ומתמרד נגד השלטון. התיאוריה גורסת כי תקשורת ההמונים מפיצה תוצרים תקשורתיים רדודים ברמתם האמנותית, ובה בשעה מספקים הנאה, שעשוע ותחושת בריחה מהמציאות. מונחים מרכזיים בתאוריה: תעשיית התרבות- התרבות היא פופולארית ומכוונת למכנה המשותף הנמוך.

סיפור סינדרלה- איך אפשר מעוני מוחלט להגיע לתהילה.

החלום האמריקאי- כל אחד יכול להגיע בבת אחת לפרסום ועושר בלי

תהליך ובלי עבודה קשה. זה לא עקרונות. המונח הוא סטנדרטיזציה

- ואלו הם הדרכים שבהם משיגים זאת.

אדם חד ממדי - יצירה של אנשים שטחים בלי רצון או יכולת לביקורתיות. תודעה מזויפת – תחושת בטחון ויציבות כאשר המציאות האמיתית שונה לגמרי.

ג. הסבירו והדגימו כיצד אחד העקרונות שציינתם בסעיף א' בא לידי ביטוי בקליפ בו צפיתם (10 נק').

הקליפ אומנם משלב תכנים מהתרבות הישראלית יהודית אך ברמה נמוכה כדי שכולם יבינו. הוא עוד תוצר של "תעשיית התרבות" המטרה היא למכור כמה שיותר ולא באמת ללמד. כך נוצרת דמות של אדם "חד ממדי" שלא בא לבקר או לבדוק ופשוט נהנה מהקליפ ולא שופט אותו.

חלק שני מושגים.

ענה על 4 מתוך 7 מושגים. לכל מושג 5 נק' סה"כ לחלק זה 20 נק'.

1. הסבירו מהו "דג במים" (5 נק')

האדם שצורך תרבות ותקשורת משול לדג במים כי הוא אינו רואה את השפעותיה עליו, כפי שהדג אינו חש בהשפעות המים שמסביבו.

2. הסבירו מהו "ארגז כלים" (5 נק')

ראיית התקשורת כמאגר של כלי חשיבה ותפקוד, שאדם יכול לבחור בכל רגע נתון את מה שמתאים לו.

3. הסבירו מהו "מודל טקסי" (5 נק')

תיאור המנגנון של ייצור תכנים שמסייעים לעודד תחושה של **שיתוף** בקהילה ואמונה משותפת בסדר עולם מסויים. יוצרי תכנים אלה אינם מתמקדים בהפצה של מסרים אפקטיביים לקהלים גדולים, הטרוגניים וכאלו שלא נחשפו להם קודם, אלא **מטרתם להפגיש את הקהלים עם הידוע והמוכר, ובכך לשמר את גבולותיה של קבוצה מוגדרת**. כיוון שכך אפשר לכנות את פעולת התקשורת **כהתכנסות**, כיוון שהיא מאפשרת התכנסות של קבוצות סביב דימויים וסיפורים המשותפים להם.

4. הסבירו מהו "פסטיש" (5 נק')

גנבה ספרותית מודעת .

טקסט תקשורתי שמצטט ברוח אינטרטקסטואלית טקסט תקשורתי אחר, כאשר לטקסטים המאוחרים והמוקדמים האלה אין כל אחיזה במציאות.

5. הסבירו מהו "סיפור פתוח" (5 נק')

אין מסר חד משמעי, מאפשרים פרשנויות מגוונות

6. הסבירו מהו "סיפור סגור" (5 נק')

בעל מסר חד משמעי שמונע פרשנויות מגוונות.

7. הסבירו מהי "תקשורת כהתכנסות". (5 נק')

ראייתה של פעולת התקשורת כמאחדת ומגבשת, כיוון שהיא מאפשרת התכנסות של קבוצות בגדלים שונים סביב דימויים וסיפורים המשותפים לחברי הקהילה.